

Gevalideerde toetsen einde basisonderwijs: hefboom voor kwaliteit?

*Advies over de randvoorwaarden voor gevalideerde
toetsen als instrument voor interne kwaliteitszorg op
schoolniveau*

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Raad Basisonderwijs op 14 november 2018 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Gestandaardiseerd toetsen op 25 april 2018, 1 juni 2018, 27 juni 2018, 5 september 2018, 18 oktober 2018 onder voorzitterschap van Marc Van den Brande (tot 30 april 2018) en Mark Pauwels (vanaf 1 mei 2018). Raad Basisonderwijs op 12 september 2018. Op 2 mei 2018 vond een intern seminarie plaats over de kansen en de uitdagingen van de gevalideerde toetsen.

Dossierbeheerder: Katrien Persoons

DECRETALE VERPLICHTING ALS AANLEIDING VOOR ADVIES	2
1 HOE KIJKEN DE ONDERWIJSACTOREN NAAR DE INZET VAN GEVALIDEERDE TOETSEN?	2
1.1 INSTRUMENT OP SCHOOLNIVEAU	2
1.2 MET SCHOOLONTWIKKELING ALS DUIDELIJK DOEL	3
1.3 ROL KLASSENRAAD BEHOUDEN VOOR TOEKENNEN GETUIGSCHRIFT	4
1.4 SCHOOL ALS CENTRALE ACTOR	4
1.4.1 Met ondersteunende rol van de pedagogische begeleiding	4
1.4.2 Inspectie gaat na hoe scholen ermee aan de slag gaan	5
1.5 VOOR ALLE LEERLINGEN	5
1.5.1 Compenserende maatregelen?	5
1.5.2 Leerlingen met een individueel aangepast curriculum (IAC)	5
2 ACTIES ONDERWIJSVERSTREKKERS	6
2.1 VERBETERMOGELIJKHEDEN IN DE TOETSEN ZELF	6
2.2 ZINVOLLE FEEDBACK	6
2.3 OVERLEG OP SYSTEEMNIVEAU TUSSEN ONDERWIJSVERSTREKKERS	6
3 AANBEVELINGEN OVERHEID	6
3.1 STERK INZETTEN OP DE RANDVOORWAARDEN OM BETER MET RESULTATEN AAN DE SLAG TE KUNNEN GAAN	6
3.1.1 Versterken beleidsvoerend vermogen van scholen	7
3.1.2 Deskundigheidsontwikkeling	7
3.2 AANBIEDEN VAN KEUZES IN TOOLKIT	8
3.3 BEPERKT HOUDEN VAN REGELGEVING	8
3.4 VERSTERKEN ICT-INFRASTRUCTUUR	9

Decretale verplichting als aanleiding voor advies

De meeste scholen van het basisonderwijs¹ hebben een jarenlange traditie om op het einde van het zesde leerjaar interdiocesane proeven (IDP) of OVSG-toetsen bij hun leerlingen af te nemen. Ze gebruiken deze toetsen, samen met andere instrumenten, voor hun interne kwaliteitsbeleid. Deze toetsen werden in 2016-2017 gevalideerd en opgenomen in de 'toolkit gevalideerde toetsen', samen met de paralleltoetsen van het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen. Sinds het schooljaar 2017-2018 zijn scholen decretaal verplicht om toetsen uit deze toolkit af te nemen voor ten minste twee leergebieden en vanaf het schooljaar 2018-2019 voor ten minste drie leergebieden.² De overheid wil met deze verplichting de interne kwaliteitszorg in het basisonderwijs versterken.³

Toetsing op zich is onvoldoende om die doelstelling te realiseren. Om het potentieel van de gevalideerde toetsen optimaal te benutten in de interne kwaliteitszorg van scholen zijn randvoorwaarden nodig. Dit advies focust zich op deze noodzakelijke condities.⁴ De Vlor vertrekt vanuit de visie van de onderwijsactoren op deze toetsen (hoofdstuk 1) en formuleert van daaruit acties en aanbevelingen (hoofdstukken 2 en 3).

1 Hoe kijken de onderwijsactoren naar de inzet van gevalideerde toetsen?

1.1 Instrument op schoolniveau

Scholen gebruiken de gevalideerde toetsen als instrumenten in hun kwaliteitsbeleid. De resultaten van de toetsen zijn concrete vertrekpunten om te werken rond de evaluatievraag in de PDCA-cyclus.

Hierbij gelden volgende uitgangspunten:

- ─ Binnen de totaliteit van de kwaliteitsverwachtingen van het referentiekader voor onderwijskwaliteit (OK) bepalen scholen op welke manier ze met de gevalideerde toetsen omgaan. Ze hebben voldoende beleidsruimte om de toetsen in te passen in hun eigen visie en kwaliteitsbeleid.

---

¹ In juni 2016 (dus voor de verplichting van de afname van de toetsen) namen 87,7% van de Vlaamse basisscholen deel aan IDP of OVSG-toets. Dit cijfer werd berekend in het kader van het valideringsonderzoek (mei 2016 – januari 2017, promotor prof. Rianne Janssen, KU Leuven) op basis van het aantal deelnemende scholen in vergelijking met het totaal aantal Vlaamse basisscholen. Daarnaast gebruiken meerdere scholen ook reeds de paralleltoetsen.

² Decreet basisonderwijs, art. 44ter.

³ Omzendbrief (BaO/2017/02). *Gebruik van gevalideerde toetsen voor interne kwaliteitszorg in het gewoon lager onderwijs*.

⁴ Rond dit uitgangspunt organiseerde de Vlor op 2 mei 2018 een seminarie om met alle betrokken actoren (scholen, pedagogische begeleiding, onderwijsinspectie) hierover na te denken en ervaringen uit te wisselen. Prof. Jan Vanhoof zorgde voor een wetenschappelijke onderbouwing vanuit zijn recente onderzoek over gestandaardiseerd toetsen en leerwinstmonitoring. Het seminarie vormde een belangrijk vertrekpunt voor het formuleren van de acties en aanbevelingen in dit advies. Een verslag is beschikbaar op de [website van de Vlor](#).

- De gevalideerde toetsen zijn externe instrumenten. Scholen zullen ze steeds aanvullen met schooleigen instrumenten om zo een breed, schooleigen evaluatiebeleid en een volwaardige kwaliteitsbeoordeling na te streven.⁵
- De resultaten op de gevalideerde toetsen geven kwantitatieve informatie, maar het is belangrijk om deze niet geïsoleerd te bekijken. De resultaten moeten steeds geduid en geïnterpreteerd worden binnen de schooleigen context en naast andere informatiebronnen geplaatst worden.
- Schoolteams kunnen enkel komen tot reflectie en bijstellingen in functie van hun pedagogisch-didactisch handelen en het bevorderen van gelijke onderwijskansen van alle leerlingen als er een goede interpretatie van de data gebeurt.

1.2 Met schoolontwikkeling als duidelijk doel

De Vlor kiest resoluut voor een ontwikkelingsgericht perspectief⁶ voor het gebruik van de gevalideerde toetsen. De informatie uit de toetsen moet in het kader van de interne kwaliteitszorg⁷ 'formatief' gebruikt worden en focussen op het 'leren' van het schoolteam en de school als organisatie.

De Vlor wenst in geen geval de gevalideerde toetsen te koppelen aan een zogenaamde hoge inzet ('high-stakes'). Dit is het geval wanneer er rechtstreeks gevolgen worden gekoppeld aan de resultaten van deze toetsen (op niveau van de leerling, de leraar of de school).⁸ High-stakes toetsen zijn vaak een mechanisme om verantwoording in te bouwen en gericht op een summatieve (en dus geen formatieve) beoordeling.⁹ Onderzoek¹⁰ heeft de onwenselijke neveneffecten hiervan al veelvuldig gedocumenteerd: de emotionele impact, teaching to the test, de negatieve impact op de motivatie van leerlingen, de negatieve impact op de schoolloopbaan, de negatieve impact op de motivatie en de professionaliteit van leraren. High-stakes toetsen werken bovendien ongelijkheid in de hand, kunnen leiden tot onwenselijk strategisch gedrag bij scholen en tot rankings.

Het mag niet de bedoeling zijn om het ontwikkelingsgericht doel te combineren met een verantwoordingsgericht doel. Dit kan scholen ertoe aanzetten om de resultaten op de toetsen op een oneigenlijke of onwenselijke manier te verhogen, waardoor ze geen getrouwe weergave zijn

---

⁵ In dit brede evaluatiebeleid is het zinvol te werken met een relatieve en een absolute norm. Een relatieve norm zorgt ervoor dat de school zich kan vergelijken met andere scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie of met het gemiddelde in Vlaanderen. Het geeft scholen aanknopingspunten om zichzelf verder te bevragen. Een absolute norm op zijn beurt legt de ambitie hoog voor elke school.

⁶ Zie de beschrijving van de doelen van gestandaardiseerde toetsen (hetzij ontwikkelingsgerichte, hetzij verantwoordingsgerichte doelen) in Penninckx, M., Vanhoof, J. e.a. (2017). *Zicht op leerwinst. Scenario's voor gestandaardiseerde toetsen*. Leuven: Acco, p. 5.

⁷ De Vlor opteert ervoor om de term 'interne kwaliteitszorg' te gebruiken (en bijv. niet 'kwaliteitsontwikkeling') omdat dit de term uit het decreet basisonderwijs is. Interne kwaliteitszorg heeft een integraal karakter en heeft betrekking op alle aspecten van de schoolontwikkeling (pedagogisch-didactische keuzes, zorgbeleid, nascholingsbeleid, ...).

⁸ Bijvoorbeeld eindexamens die bepalen of leerlingen al dan niet een diploma behalen.

⁹ Penninckx, M., Vanhoof, J. e.a. (2017). *Zicht op leerwinst. Scenario's voor gestandaardiseerde toetsen*. Leuven: Acco.

¹⁰ Penninckx, M., Vanhoof, J. e.a. (2017). *Zicht op leerwinst. Scenario's voor gestandaardiseerde toetsen*. Leuven: Acco.

van de werkelijkheid.¹¹ Op die manier zijn ze niet meer bruikbaar in het kader van interne kwaliteitszorg, waar net hun meerwaarde zit.

1.3 Rol klassenraad behouden voor toekennen getuigschrift

Een klassenraad oordeelt autonoom welk getuigschrift een leerling krijgt.¹² De toetsen kunnen nooit de functie krijgen van een summatieve 'eindtoets' op basis waarvan leerlingen een bepaald getuigschrift krijgen.¹³ Dan zou de toets een hoge inzet ('high-stakes') hebben voor een leerling. Onderzoek heeft de onwenselijke neveneffecten hiervan al veelvuldig aangetoond (cfr. supra). Wel kan de klassenraad de resultaten van de gevalideerde toetsen als een van de informatiebronnen gebruiken.

Maar de Vlor pleit ook voor voorzichtigheid om de resultaten op deze manier te gebruiken, zoals dit ook ingeschreven is in het decreet basisonderwijs. De klassenraad kijkt bij de toekenning van een getuigschrift naar het totaalbeeld van het kind.¹⁴ Het M-decreet voorziet bovendien dat de klassenraad afwegingen maakt voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Het moet in ieder geval voor ouders duidelijk zijn hoe de school met de gevalideerde toetsen omspringt. Dit houdt in dat een school vóór de afname ouders goed informeert over wat de toets inhoudt, wat de bedoeling ervan is en hoe achteraf met de ouders over de resultaten zal gecommuniceerd worden. Dit ondersteunt het educatief partnerschap tussen school, leerling en ouders.¹⁵

1.4 School als centrale actor

Het doel van de toetsen als instrument voor kwaliteitsontwikkeling op schoolniveau betekent ook dat de school zelf eigenaar is van de resultaten van de gevalideerde toetsen. De school is de eerste verantwoordelijke voor de kwaliteit van zijn onderwijs.¹⁶

1.4.1 Met ondersteunende rol van de pedagogische begeleiding

De toetsresultaten zijn onderwerp van uitwisseling en reflectie wanneer een school in een begeleidingstraject met de pedagogische begeleidingsdienst (pbd) stapt. De pbd heeft geen

---

¹¹ Saunders, L. (1999). *A Brief History of Educational 'Value Added': How Did We Get To Where We Are?* School Effectiveness and School Improvement, 10 (2), 233-256.

¹² Art. 53 van het decreet basisonderwijs.

¹³ In een eerder advies beargumenteerde de raad dit als volgt (p. 7): 'De procedure voor de toekenning van een getuigschrift basisonderwijs moet toelaten dat de school ontwikkelingsgericht werkt en evalueert. Ontwikkelingsgericht werken, is een van de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs. Dit betekent dat de klassenraad het potentieel van een kind mee in overweging neemt. Een ontwikkelingsgerichte beoordeling gebeurt op grond van een globale beoordeling van de ontwikkeling en niet eindterm per eindterm of leerplandoel per leerplandoel. De klassenraad moet zijn oordeel kunnen baseren op een globale inschatting van de groeikansen en talenten die rekening houdt met de context van het kind. Een strikte cesuur op het niveau van de eindtermen kan daarvoor niet gebruikt worden.' Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de conceptnota modernisering secundair onderwijs: maatregelen basisonderwijs en eerste graad](#), 15 september 2016. Zie ook Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs](#), 16 september 2015.

¹⁴ Zie ook omzendbrief over het uitreiken van het getuigschrift basisonderwijs (Ba0/98/11).

¹⁵ Zie krachtlijn 6 'Het educatief partnerschap tussen school, leerling en ouder levert sterk werk' uit het advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs. Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over de krachtlijnen voor een sterk basisonderwijs](#), 16 september 2015.

¹⁶ Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, art. 4 t.e.m. 6.

automatische toegang tot de resultaten, maar verkrijgt die via de school. De pbd heeft een ondersteunende, coachende rol die moet aangehouden worden.

Naast de begeleidingstrajecten die op vraag van scholen opgezet worden, doet de pbd ook een gericht aanbod van sessies over hoe scholen met de IDP en de OVSG-toetsen aan de slag kunnen gaan in het kader van hun interne kwaliteitszorg.

1.4.2 Inspectie gaat na hoe scholen ermee aan de slag gaan

De Vlor staat achter de bepaling in de omzendbrief over de gevalideerde toetsen dat scholen niet verplicht zijn om de resultaten aan de onderwijsinspectie voor te leggen.¹⁷ Dit zou een verantwoordingsperspectief binnenbrengen en van de gevalideerde toetsen toch een vorm van high-stakes toets maken. Onderzoek heeft de onwenselijke neveneffecten hiervan aangetoond (cfr. supra).

Het naar voren schuiven van schoolontwikkeling als doel (zie 1.2) vertaalt zich dus ook in de manier waarop de toetsen een rol spelen bij de doorlichtingen van scholen. De onderwijsinspectie gaat na hoe een school de toetsen gebruikt in het kader van de eigen kwaliteitsontwikkeling binnen de totaliteit van de kwaliteitsverwachtingen van het OK. Dit kadert in hun opdracht om na te gaan of een school op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt. Daarnaast (en dus los van de gevalideerde toetsen) gaat de onderwijsinspectie na of een school de onderwijsreglementering respecteert, zoals het bereiken van de eindtermen.¹⁸

1.5 Voor alle leerlingen

Alle leerlingen moeten aan de toetsen deelnemen. Dit is het uitgangspunt. Zo krijgen scholen een reële spiegel voorgehouden die rekening houdt met de evolutie naar een inclusiever en meer divers onderwijs. De Vlor wil er hierbij wel op wijzen dat scholen in het kader van hun zorgbeleid redelijke aanpassingen doen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Dit mag niet op gespannen voet staan met het gebruik van de gevalideerde toetsen.

1.5.1 Compenserende maatregelen?

Indien leerlingen ook voor andere toetsen op school compenserende maatregelen gebruiken, dan pleit de Vlor ervoor dat deze leerlingen deze maatregelen ook gebruiken om de gevalideerde toets af te leggen. Dit is voor deze leerlingen ook een logische manier van werken en er wordt verwacht dat deze leerlingen met deze aanpassingen de vooropgestelde doelen beheersen.

1.5.2 Leerlingen met een individueel aangepast curriculum (IAC)

Ook al voorziet het decreet basisonderwijs (art. 44ter) dat de toets bij elke leerling in het gewoon basisonderwijs moet worden afgenomen, bij leerlingen met een IAC moet er sprake kunnen zijn van een leerlinggebonden keuze om (bepaalde onderdelen) van de toets niet te laten afleggen. De regelgeving laat toe dat die leerlingen een aangepast leerprogramma volgen met leerdoelen

---

¹⁷ Punt 7 van de omzendbrief over het gebruik van gevalideerde toetsen voor interne kwaliteitszorg in het gewoon lager onderwijs (BaO/2017/02).

¹⁸ Art. 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs.

op maat. Ze komen niet in aanmerking voor het getuigschrift basisonderwijs (tenzij voldaan is aan de voorwaarden van art.54 van het decreet basisonderwijs). Het kan dan ook niet de bedoeling zijn om deze leerlingen te frustreren met een toets waarvan het niveau sowieso voor hen niet haalbaar is. De beslissing om (bepaalde onderdelen) van de toets niet af te nemen, is steeds een overweging van het schoolteam in samenspraak met de ouders en de leerling zelf.

2 Acties onderwijsverstrekkers

2.1 Verbetermogelijkheden in de toetsen zelf

De toetsontwikkelaars van de IDP en OVSG-toets bekijken welke methodieken gebruikt kunnen worden om de resultaten over de jaren heen te vergelijken. Dit maakt het voor een school makkelijker om evoluties te zien over de jaren heen en bij te sturen waar nodig.

2.2 Zinvolle feedback

Zinvolle feedback naar de scholen blijft een noodzaak. Dit geldt voor de drie toetsen uit de toolkit (OVSG-toets, IDP en paralleltoets). De toetsontwikkelaars van de IDP en OVSG-toets zijn bereid hier verder op in te zetten. Goede feedback ondersteunt de interpretatie van de ruwe data. Het is een belangrijke voorwaarde om verder betekenis te kunnen geven aan de data.

2.3 Overleg op systeemniveau tussen onderwijsverstrekkers

De onderwijsverstrekkers die werken met de OVSG-toets en IDP beschikken over de geaggregeerde gegevens van alle scholen die deelnemen aan de toets. Dit geeft hen informatie over de realisatie van de leerplandoelen. Zij gebruiken dit voor beleidsontwikkeling, begeleiding en ondersteuning.

De koepels en het GO! overleggen samen over de (generieke) gegevens die ze halen uit de gevalideerde toetsen. Zo krijgen ze zicht op Vlaanderenbrede evoluties over de getoetste doelen. De informatie uit de toetsen leggen ze samen met andere informatiebronnen om verbeter- en actiepunten te definiëren en doelgericht begeleiding te starten om de interne kwaliteitszorg op schoolniveau te optimaliseren. Ze zijn bereid om over hun gezamenlijke bevindingen verder in overleg te gaan met de overheid om zo impact te kunnen hebben op het beleid.

3 Aanbevelingen overheid

3.1 Sterk inzetten op de randvoorwaarden om beter met resultaten aan de slag te kunnen gaan

De Vlor roept de overheid op om maatregelen te nemen om het beleidsvoerend vermogen van scholen (3.1.1) en de deskundigheid van het schoolteam (3.1.2) te versterken. Dit zijn noodzakelijke voorwaarden om ervoor te zorgen dat de toetsen het interne kwaliteitsbeleid effectief versterken. Scholen worstelen vaak met de analyse en interpretatie van de resultaten en het effectieve gebruik ervan in de beleidsvoering en onderwijspraktijk. Ook is er vaak niet de nodige tijd en ruimte om over de resultaten van de toetsen te reflecteren en ermee aan de slag te gaan.

Nochtans is het noodzakelijk dat het schoolteam een professionele dialoog kan voeren op basis van de feedback. Op die manier kan het betekenis geven aan de data en hieruit conclusies trekken voor de eigen klaspraktijk en het bredere schoolbeleid. De toetsen zelf geven geen zicht op de bredere context en verklaringen. De Vlor vraagt hierbij aandacht voor zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve analyse.¹⁹ Ook liggen er groeikansen in het verhogen van de betrokkenheid van het volledige team, dat samen met de resultaten aan het werk gaat. Dit is niet enkel de verantwoordelijkheid van de leraar van het zesde leerjaar.

3.1.1 Versterken beleidsvoerend vermogen van scholen

De verwachtingen van de overheid over het beleidsvoerend vermogen van basisscholen zijn hoog. Ze komen recent ook terug in het referentiekader voor onderwijskwaliteit. De zeer beperkte omkadering van basisscholen valt moeilijk te verzoenen met deze klemtoon op het beleidsvoerend vermogen van scholen.²⁰ Met de invoering van de gevalideerde toetsen doet de overheid opnieuw een appel hierop, zonder in te zetten op de noodzakelijke financiële versterking en personeelsomkadering.

Er is vraag naar bijkomende omkadering op leidinggevend-, beleids- en ondersteunend vlak.²¹ Recent nam de minister immers al een aantal belangrijke initiatieven om te investeren in de figuur van de directeur. Bijkomende omkadering zal zorgen voor meer tijd en ruimte om leiderschap te delen (met de directeur als verantwoordelijke) en om teamleden de kans te geven om een bredere waaier aan taken, rollen en verantwoordelijkheden op te nemen.

3.1.2 Deskundigheidsontwikkeling

De pedagogische begeleiding ondersteunt scholen met een specifiek aanbod rond het gebruik van de gevalideerde toetsen en integreert dit thema ook in grotere thema's zoals kwaliteitszorg, informatiegebruik en datageletterdheid. De overheid moet daarom verder blijven inzetten op een sterke pedagogische begeleiding met de nodige middelen en omkadering om zijn decretale opdracht te vervullen.²²

Daarnaast pleit de Vlor voor volgende concrete maatregelen:

- opnemen van de thema's datageletterdheid en interne kwaliteitszorg (in relatie met het werken rond de gevalideerde toetsen) in de prioritaire nascholings thema's;
- uitbreiden van het aantal halve dagen pedagogische studiedagen per schooljaar;²³ Dit creëert meer mogelijkheden om samen met het schoolteam informatie uit de toetsen te halen, deze te analyseren en te interpreteren en potentiële verbeteracties te

---

¹⁹ Uit de bijdrage van de onderwijsinspectie op het Vlor-seminarie op 2 mei 2018 blijkt dat momenteel scholen de gegevens vooral kwantitatief verwerken.

²⁰ Rekenhof (2010). *Pedagogische en administratieve ondersteuning van basisscholen en secundaire scholen*. Brussel. Devos, G. & Tuytens, M. (2013). *Bestedingspatroon van personeelsmiddelen in basis- en secundaire scholen voor de invulling van hun administratieve, beleids- en pedagogisch-ondersteunende taken*. Gent: Universiteit Gent. Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over de administratieve, beleids- en pedagogische ondersteuning van de basisschool](#), 8 januari 2014. Vlaamse Onderwijsraad (2015). *De basisschool als fundament voor ontwikkelen en leren*. Leuven/Den Haag: Acco.

²¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over een toekomstplan voor het basisonderwijs](#), 8 maart 2017.

²² Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over een toekomstplan voor het basisonderwijs](#), 8 maart 2017.

²³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over een toekomstplan voor het basisonderwijs](#), 8 maart 2017.

formuleren. Er kan dan ook nog sterker gewerkt worden rond kwaliteitszorg in het algemeen en hoe de toetsen kunnen gebruikt worden voor de interne kwaliteitszorg van de school. Een andere mogelijkheid is om met het schoolteam in dialoog te gaan over hoe de informatie uit de toetsen sterker benut kan worden voor het vormgeven van het schoolbeleid en klaspraktijk.

- minder kindgebonden uren in de opdracht van de leraar zodat er structureel meer tijd is voor overleg en leren van en met elkaar. Dit vraagt om bijkomende omkadering.²⁴ Er moet tijd geïnvesteerd worden om het gebruik van de informatie uit de toetsen deel te laten uitmaken van de bestaande werking. Lerarenteams hebben nood aan tijd en reële mogelijkheden voor expertise-ontwikkeling en -deling, o.a. over het gebruik van informatie uit de toetsen.

3.2 Aanbieden van keuzes in toolkit

Het is positief dat de overheid in de toolkit verschillende toetsen op schoolniveau aanbiedt en scholen de keuze laat om te selecteren in de leergebieden die ze willen toetsen. De overheid moet erover waken dat de toetsen toegankelijk zijn voor alle scholen.

De Vlor vraagt zich af hoe het zal verlopen als ook andere onderwijsverstrekkers toetspakketten zouden aanbieden om gevalideerd te worden. Hiervoor is op dit moment niets voorzien. Voor de bestaande gevalideerde toetsen bestaat er ook onduidelijkheid over de valideringscriteria op langere termijn. De Vlor vraagt aan de overheid om dit te verduidelijken zodat de toetsontwikkelaars een eigen langetermijnbeleid kunnen uitzetten.

De Vlor pleit ervoor dat enkel toetsen ontwikkeld door onderwijsverstrekkers en door het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen kunnen aangeboden worden voor validering en opname in de toolkit.

3.3 Beperkt houden van regelgeving

De Vlor pleit ervoor om de huidige regelgeving rond de toetsen niet verder uit te breiden. De inspectie controleert of de scholen de gevalideerde toetsen afnemen en hoe zij deze inzetten in hun interne kwaliteitsbeleid.

Een positieve houding en een autonome motivatie om met de toetsen te werken, zijn belangrijk om echt te kunnen leren van de toetsen. Dit komt enigszins onder druk door de gevalideerde toetsen te verplichten. Er zit een spanningsveld in de regelgeving. Ook al is het aan de school zelf om te kiezen hoe ze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt²⁵, toch is ze verplicht om een gevalideerde toets af te nemen in het kader van interne kwaliteitszorg.²⁶

---

²⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over een toekomstplan voor het basisonderwijs](#), 8 maart 2017.

²⁵ Art. 6 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs.

²⁶ Art. 44ter van het decreet basisonderwijs.

3.4 Versterken ICT-infrastructuur

Digitaal evalueren biedt nieuwe kansen, o.a. door tijdswinst bij de verwerking van de resultaten. Het beantwoordt ook aan maatschappelijke evoluties. Basisscholen zijn echter beperkt uitgerust om deze evolutie waar te maken.²⁷ De Vlor vraagt dan ook om de ICT-infrastructuur in de basisscholen te versterken.

Katrien Persoons
secretaris Raad Basisonderwijs

Anne Verhoeven
voorzitter Raad Basisonderwijs

---

²⁷ Uit de resultaten van de afname van de ICT-monitor in schooljaar 2017-2018 blijkt dat het basisonderwijs beschikt over gemiddeld 18,33 computers (desktops en laptops) per 100 leerlingen, dus iets meer dan één computer per zes leerlingen. De meerderheid hiervan (56,8%) is verouderd (ouder dan 4 jaar). Heymans, P. J., Godaert, E., Elen, J., van Braak, J. & Goeman, K. (2018). MICTIVO2018. Monitor voor ICT-integratie in het Vlaamse onderwijs. Eindrapport van O&O-opdracht: Meting ICT-integratie in het Vlaamse onderwijs (MICTIVO). KU Leuven / Universiteit Gent. Online geraadpleegd op 6 november 2018:

https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Eindrapport_MICTIVO3.pdf